

งานวิศวกรรมสถานียไฟฟ้าแรงสูง(High Voltage Substation Engineering)

(ตอนที่ 6.2 ความรู้เบื้องต้นระบบป้องกันฟ้าผ่าสถานียไฟฟ้าแรงสูง)

พรชัย องค์กรวิศวกรรม

pornchai.ong@egco.com

จากการที่เราได้ทราบถึงปรากฏการณ์การเกิดฟ้าผ่า ผลกระทบและอันตรายจากการถูกฟ้าผ่ามาแล้ว เราจะเห็นว่าฟ้าผ่าจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเสมอมา ดังนั้น เราจึงจำเป็นต้องป้องกันฟ้าผ่าเพื่อที่จะลดความสูญเสียให้น้อยที่สุดหรือมิให้เกิดความสูญเสียเลยได้ยิ่งดี ดังที่เราคงจะสังเกตเห็นอาคารสูงหลายๆแห่ง จะมีระบบป้องกันฟ้าผ่าเพื่อป้องกันสิ่งมีชีวิต ทรัพย์สินภายในอาคารและตัวอาคารเองจากการถูกฟ้าผ่า ภายในสถานียไฟฟ้าแรงสูงก็เช่นกันเราจะต้องป้องกันมิให้ถูกฟ้าผ่าเพราะนอกจากจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินภายในสถานียไฟฟ้าแรงสูงแล้วยังส่งผลให้ผู้ใช้ไฟฟ้าเดือดร้อนและเศรษฐกิจเสียหายเนื่องจากไฟฟ้าดับ ดังนั้นในตอนนี้เราจะมาเรียนรู้ถึงวิธีการออกแบบการป้องกันฟ้าผ่า (วิธีการนี้ใช้กับการป้องกันฟ้าผ่าของสถานียไฟฟ้าแรงสูงเท่านั้น) ฟ้าผ่าที่เกิดขึ้นกับสถานียไฟฟ้าแรงสูงนั้นมีทั้งฟ้าผ่าโดยตรง (Direct stroke) และโดยอ้อมในลักษณะของคลื่นจร(Travelling wave) วิ่งเข้ามาภายในสถานียไฟฟ้าแรงสูง เกิดจากสายส่งถูกฟ้าผ่านั่นเอง การป้องกันจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

1. ระบบการป้องกันฟ้าผ่า (Lightning Protection or Shielding System)
2. ระบบรากสายดินของสถานียไฟฟ้าแรงสูง (Substation Grounding System)
3. ความทนทานของฉนวนในระบบต่อแรงดันเกิน (Over Voltage)
4. กับดักฟ้าผ่า (Lightning Arrester)

ระบบการป้องกันฟ้าผ่า จะการป้องกันไม่ให้ฟ้าผ่า ฝ่าลงบนอุปกรณ์ภายในสถานียไฟฟ้าแรงสูง แต่จะให้ฟ้าผ่าไปยังตัวล่อฟ้าแทน

ระบบรากสายดิน เป็นระบบนำกระแสฟ้าผ่าที่เข้ามาในสถานียไฟฟ้าแรงสูงให้ไหลลงดิน ระบบรากสายดินนี้ ถ้ามีการออกแบบที่ดีหมายถึงค่าความต้านทานของระบบรากสายดินมีค่าต่ำ (R_g) ก็จะสามารถระบายกระแสฟ้าผ่ารวมถึงกระแสฟอลต์ (Fault Current) ต่างๆ ให้ไหลลงดินได้เร็ว ซึ่งจะช่วยลดความเสียหายของระบบให้น้อยลงได้ นอกจากนี้ยังทำให้ระบบป้องกันฟ้าผ่ามีประสิทธิภาพในการล่อฟ้าให้ฟ้าผ่ามาที่ตัวล่อฟ้าได้ดีขึ้น เพราะตัวล่อฟ้าสามารถสร้าง สตรีมเมอร์ (Streamer) เพื่อขึ้นไปรับขั้นนำฟ้าผ่า (Step Leader) ได้ยาวกว่า ตัวล่อฟ้าที่มีระบบรากสายดินที่มีค่า R_g สูงๆ ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวต่อไปในบทนี้

ความทนทานของฉนวนในระบบต่อแรงดันเกิน ฉนวนของอุปกรณ์ภายในสถานียไฟฟ้าแรงสูง จะต้องสามารถทนแรงดันเกินที่เกิดขึ้นได้ โดยไม่เกิดความเสียหาย แรงดันเกินนี้จะต้องมีขนาดตามมาตรฐานที่กำหนด

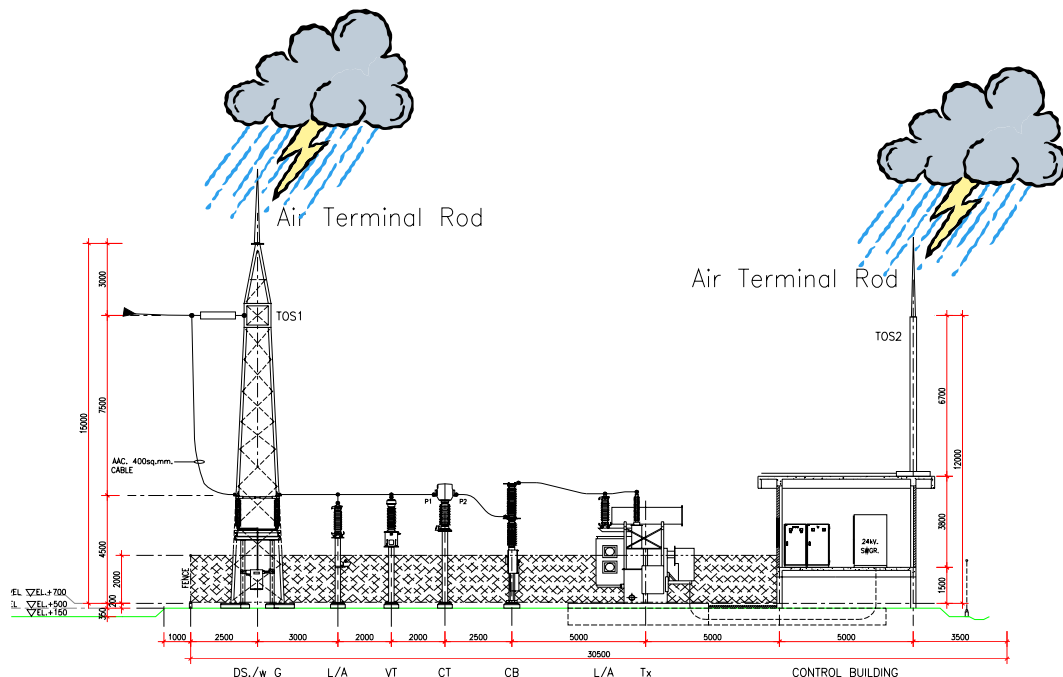
กับดักฟ้าผ่า เป็นอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่ลดแรงดันเกินให้ต่ำลง ซึ่งประกอบด้วยความต้านทานไม่เป็นเชิงเส้น (Nonlinear Resistor) คือค่าความต้านทานจะน้อยลงเมื่อกระแสไหลผ่านมากขึ้น จึงทำให้แรงดันเกินถูกตัดให้มีค่าต่ำลงมากๆ แต่ในสภาวะปกติกับดักฟ้าผ่าจะมีลักษณะเป็นฉนวน

นิยามการป้องกันฟ้าผ่า การป้องกันฟ้าผ่า หมายถึง การป้องกันมิให้สิ่งมีชีวิต สิ่งก่อสร้าง อาคาร ที่อยู่อาศัยรวมถึงระบบส่งไฟฟ้ากำลังได้รับผลกระทบต่างๆ ในรูปของความร้อน แสงกล และไฟฟ้าจากการถูกฟ้าผ่า จนเกิดความเสียหายหรือได้รับอันตราย

การออกแบบระบบป้องกันฟ้าผ่า ในสถานีไฟฟ้าแรงสูงมีการป้องกันอุปกรณ์ไฟฟ้าแรงสูงจากฟ้าผ่าด้วยกัน 3 วิธี ดังนี้

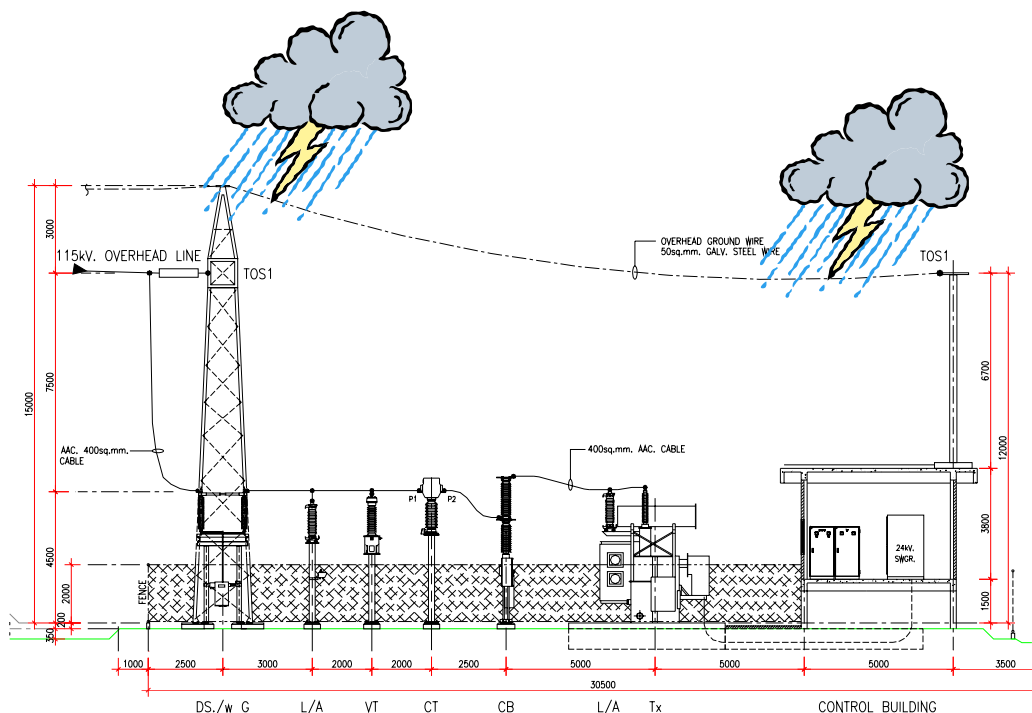
1. การป้องกันโดยใช้เสาหล่อฟ้า (High Mast Air Terminal)
2. การป้องกันโดยใช้สายดินล่อฟ้าวางเหนือระบบ (Overhead Ground Wire)
3. การป้องกันโดยใช้ทั้งเสาหล่อฟ้าและสายดินล่อฟ้าวางเหนือระบบ

การป้องกันโดยใช้เสาหล่อฟ้า (High Mast Air Terminal) เป็นการป้องกันฟ้าผ่าโดยการใช้นำล่อฟ้า (Air Terminal Rod) ติดตั้งบนเสาสูง (High Mast) โดยที่ระยะความสูงของปลายตัวนำล่อฟ้าจะสูงไม่เกินค่าระยะเฉื่อย (Striking Distance) และมีขอบเขตพื้นที่ปลอดภัย (Zone Protection) ของการติดตั้งอุปกรณ์ตามข้อกำหนด ดังรูปที่ 1

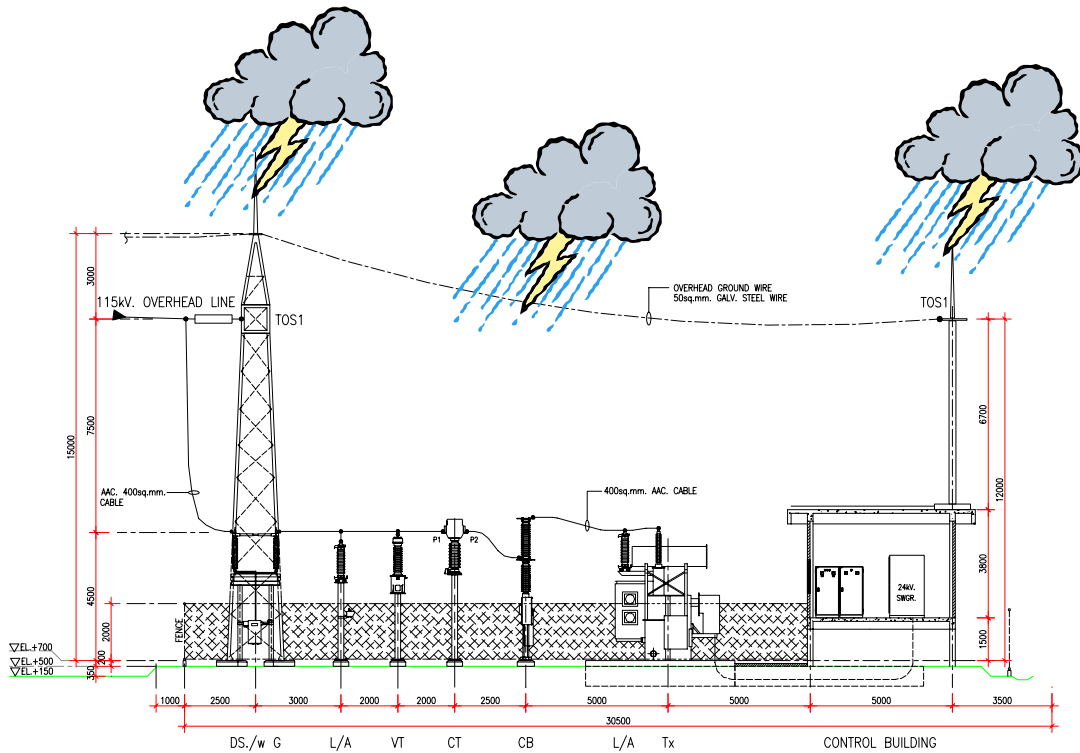
รูปที่ 1 แสดงสถานีไฟฟ้าแรงสูงที่มีระบบป้องกันฟ้าผ่า โดยใช้เสาหล่อฟ้า ติดตั้งบน Take off Structure และ High Mast

การป้องกันโดยใช้สายดินล่อฟ้าวางเหนือระบบ (Overhead Ground Wire ; OHGW) เป็นการป้องกันฟ้าผ่าโดยการใช้ ตัวนำสายดินล่อฟ้า (Overhead Ground Wire) ติดตั้งเหนือระบบ เป็นวิธีการที่นิยมใช้กับงานออกแบบ-ก่อสร้างในระบบสายส่ง (Transmission Line) และลานไกวไฟฟ้า(Switchyard) โดยมีการซึ่งสายเปลือยประเภทสายเหล็ก(strand Galvanized Steel) ขนาด 35-70 Sq.mm. (PEA. Standard), 3/8 นิ้ว 7 Stand Galvanized Steel.(EGAT. Standard) โดยมีขอบเขตพื้นที่ปลอดภัย(Zone Protection) ในการติดตั้งอุปกรณ์ตามข้อกำหนด ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 แสดงสถานีไฟฟ้าแรงสูงที่มีระบบป้องกันฟ้าผ่า โดยใช้สายดินล่อฟ้าซึ่งบนอากาศเหนือสถานีไฟฟ้า

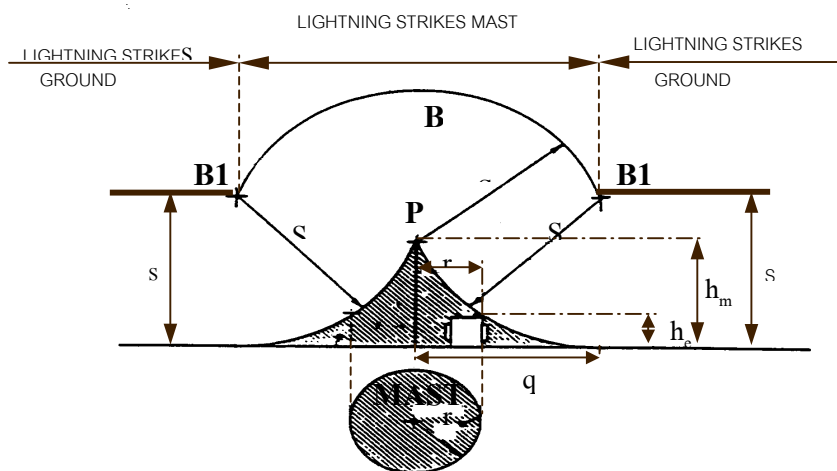
การป้องกันโดยใช้เสาล่อฟ้าและสายดินล่อฟ้าวางเหนือระบบร่วมกัน (High Mast Air Terminal & Overhead Ground Wire) เป็นการป้องกันฟ้าผ่าโดยการใช้ ทั้งสองวิธีข้างบนมารวมกัน ซึ่งเป็นวิธีที่ดี ถ้าหากมีการติดตั้งอุปกรณ์สถานีไฟฟ้าห่างออกไปเกินขอบเขตพื้นที่ปลอดภัยของวิธีสายดินล่อฟ้าOHGW เพราะไม่มีหรือไม่สามารถสร้างโครงสร้าง (Structure) มาซึ่ง สาย OHGW เพื่อให้ครอบคลุมอุปกรณ์สถานีไฟฟ้าแรงสูงได้ เราก็สามารถใช้ เสาล่อฟ้า (High Mast Air Terminal) มาเสริมในระบบได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 แสดงสถานีไฟฟ้าแรงสูงที่มีระบบป้องกันฟ้าผ่า โดยใช้เสาหล่อฟ้าและสายดินหล่อฟ้าร่วมกัน

พารามิเตอร์ที่เกี่ยวข้องในการออกแบบ

ในการคำนวณการออกแบบการป้องกันฟ้าผ่าสถานีไฟฟ้าแรงสูง เราต้องมาทำความเข้าใจความหมายของพารามิเตอร์ต่างๆ ที่จะนำไปใช้ในการคำนวณเพื่อให้เกิดความเข้าใจก่อน จากรูปที่ 4 คือ การป้องกันการเกิดฟ้าผ่าโดยการใส่เสาหล่อฟ้า 1 ต้น

รูปที่ 4 แสดงระบบป้องกันฟ้าผ่า โดยใช้เสาหล่อฟ้า 1 ต้น

จากรูปที่ 4 จุด P คือตำแหน่งติดตั้งเสาหล่อฟ้า (Mast) มีความสูง h_m เมตร และติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าซึ่งเป็นหม้อแปลงไฟฟ้าโดย Bushing ของหม้อแปลง มีความสูงเท่ากับ h_e เมตร วางห่างจากเสาหล่อฟ้า r เมตร ระยะ S คือ **ระยะเผื่อ** ซึ่งเป็นค่ารัศมีของทรงกลม ใช้จุด P เป็นจุดศูนย์กลาง แล้วลากเส้นวงกลม B และใช้ระยะรัศมีเดิมลากเส้นขนานกับพื้นจะได้จุดตัดทั้งสองข้างที่จุด B_1 และที่ใช้จุด B_1 เป็นจุดศูนย์กลางโดยมีรัศมีเท่าเดิม ลากเส้นโค้งให้สัมผัสกับจุด P และพื้นดิน ทั้งสองข้างและพื้นที่ใต้เส้นโค้งดังกล่าวก็คือพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) ของระบบป้องกันนั้นๆ ดังแสดงในรูปที่ 4 ตามพื้นที่ที่แลเงา จากรูปที่แสดงจะเป็นภาพ 2 มิติ แต่ความเป็นจริงแล้วในการป้องกันจะเป็นการป้องกันทั้ง 3 มิติ โดยภาพโค้งที่ได้จะเป็นภาพเส้นโค้งที่เกิดจากการนำลูกทรงกลมที่มีรัศมีเท่ากับระยะ S มากลิ่งรอบแกน P ในลักษณะแบบ Rolling Sphere ดังนั้นจะเห็นว่าการที่เราจะหาค่าระยะ r และระยะ q ได้จะต้องหาค่า S ให้ได้ก่อน โดยมีวิธีการหาได้ดังนี้

ค่าเสิร์จอิมพีแดนซ์ (Surge Impedance) ในขณะที่เกิดฟ้าผ่าลงบนระบบส่งจะเกิดค่า เสิร์จอิมพีแดนซ์ ในระบบ โดยมีค่า โดยประมาณ 200-600 Ω โดยค่าที่ได้จะได้จากสูตร

$$Z_s = \sqrt{\frac{L}{C}} = 60 \ln \frac{2 h_e}{r}$$

โดยที่ Z_s = เสิร์จอิมพีแดนซ์

h_e = ความสูงเฉลี่ยของตัวนำที่จะป้องกัน [m]

r = รัศมีภายนอกของตัวนำ [m]

ค่ากระแสฟ้าผ่า (Lightning Current) เป็นค่ากระแสฟ้าผ่าที่เกิดขึ้นในระบบ โดยที่ได้จากคุณสมบัติของฉนวนตามมาตรฐานการผลิตที่กำหนดใช้ในระบนั้น โดยจะต้องมีการตรวจสอบว่าอุปกรณ์ที่นำมาใช้ เป็นมาตรฐาน IEC หรือ NEMA standard โดยปกติอุปกรณ์ภายในสถานีไฟฟ้าจะมีมาตรฐานเดียวกัน แต่หากพบว่ามีการใช้อุปกรณ์ที่มีมาตรฐานต่างกันให้นำค่าที่ต่ำกว่ามาใช้ในการคำนวณ

$$I_s = \frac{\text{impulse Flashover } (-)}{\text{Surge impedance}} = \frac{(BIL)}{Z_s / 2}$$

โดยที่ I_s = กระแสฟ้าผ่า [kA]

BIL = Basic Lightning Impulse Insulation Level [kV]

Z_s = เสิร์จอิมพีแดนซ์

2 = เป็นค่าที่ในขณะที่เกิดฟ้าผ่าจะเกิดการแบ่งไหลของกระแสเป็นสองทาง

หมายเหตุ เนื่องจากค่า Impulse flashover positive เป็นค่าที่สูงกว่า BIL ในการคำนวณเราก็สามารถใช้แทนได้

ค่ากระแสฟ้าผ่าวิกฤต (Critical Lightning Current) คือ กระแสฟ้าผ่าที่คำนึงถึงค่าความต้านทานของดินเป็น ศูนย์

$$I_{sc} = 1.1 I_s$$

โดยที่ I_{sc} = กระแสฟ้าผ่าวิกฤต [kA]

I_s = กระแสฟ้าผ่า [kA]

ระยะเผชิญ (Striking Distance) คือระยะฟ้าผ่าช่วงสุดท้ายที่วัตถุที่จะถูกผ่าสร้างสตรีมเมอร์ ขึ้นไปรับชั้นนำฟ้าผ่า (Step Leader) ทำให้เกิดการถ่ายเทประจุและมีกระแสฟ้าผ่าไหลลงไปที่วัตถุนั้น โดยระยะเผชิญนี้จะเป็นระยะที่สำคัญในการกำหนดพื้นที่ที่ปลอดภัยของการป้องกันฟ้าผ่า คำนี้นหาได้จากการคำนวณตามสมการ

$$S = 8.5 k I_{sc}^{2/3}$$

โดยที่ S = ระยะฟ้าผ่า [m]

I_{sc} = กระแสฟ้าผ่าวิกฤต [kA]

k = 1 สำหรับ การป้องกันโดยใช้ สายดิน

= 1.2 สำหรับ การป้องกันโดยใช้ เสาหล่อฟ้า

ตัวอย่าง 1 การคำนวณจากรูปที่ 5 เป็น 115/22 kV. สถานีไฟฟ้าอุตสาหกรรมที่มีความสูงของตัวล่อฟ้าในรูปแบบ เสาหล่อฟ้า โดยมีความสูงที่ติดตั้ง Air Terminal ให้สูง $h_m = 15.0 + 1.2$ เมตร และมีตัวสายตัวนำขนาด 400 Sq.mm. สูง $h_e = 4.5$ เมตร ของอุปกรณ์ โดยระบบมีค่า BIL = 550 kV. ต้องการตรวจสอบว่าหากมี หม้อแปลงไฟฟ้ากำลังติดตั้งอยู่ห่างออกจาก Take off ที่ติดตั้งที่ระยะ 14.0 เมตร จะมีความปลอดภัยจากการถูกฟ้าผ่าหรือระยะ 14.0 เมตร จะมีความปลอดภัยจากการถูกฟ้าผ่าหรือไม่

ค่าเสิร์จอิมพีแดนซ์ (Surge Impedance)

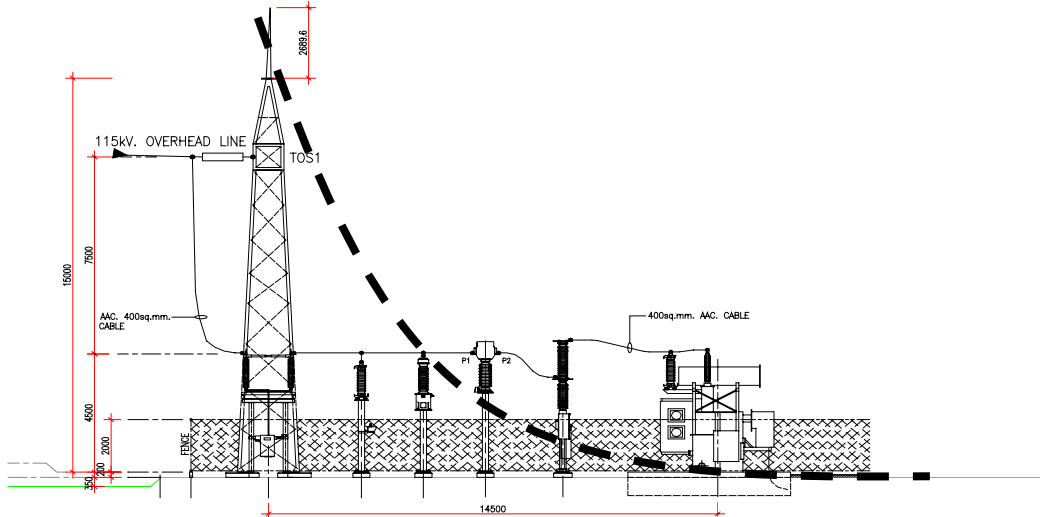
$$Z_s = 60 \ln \frac{2 h_{av}}{r} = 60 \ln \frac{2 \times 4.5}{0.0636} = 297.14 \Omega$$

ค่ากระแสฟ้าผ่า (Lightning Current)

$$I_s = \frac{\text{impluse Flashover (+)}}{\text{Surge impedance}} = \frac{(BIL)}{Z_s / 2} = \frac{550}{297.14 / 2} = 3.702 \text{ kA}$$

ค่ากระแสฟ้าผ่าวิกฤต (Critical Lightning Current)

$$I_{sc} = 1.1 I_s = 1.1 * 3.702 = 4.072 \text{ kA}$$

รูปที่ 5 แสดงผลการคำนวณสถานีไฟฟ้าแรงสูงที่มีระบบป้องกันฟ้าผ่า โดยใช้เสาหล่อฟ้า ติดตั้งบน Take off Str. และ High Mast

ค่าระยะฟ้าผ่า (Striking Distance)

$$S = 8.5 kI_{sc}^{2/3} = 8.5 * 1.2 * 4.072^{2/3} = 26.01 \text{ m.}$$

สามารถคำนวณหาค่า r ที่มีความสูงของอุปกรณ์ h_e ได้ดังนี้

$$r = \sqrt{S^2 - (S - h_m)^2} - \sqrt{S^2 - (S - h_e)^2}$$

$$= \sqrt{26.01^2 - (26.01 - 16.2)^2} - \sqrt{26.01^2 - (26.01 - 4.5)^2} = 24.09 - 14.62 = 9.46 \text{ m.}$$

โดยที่ r = รัศมีของพื้นที่ที่ถูกป้องกัน (m)

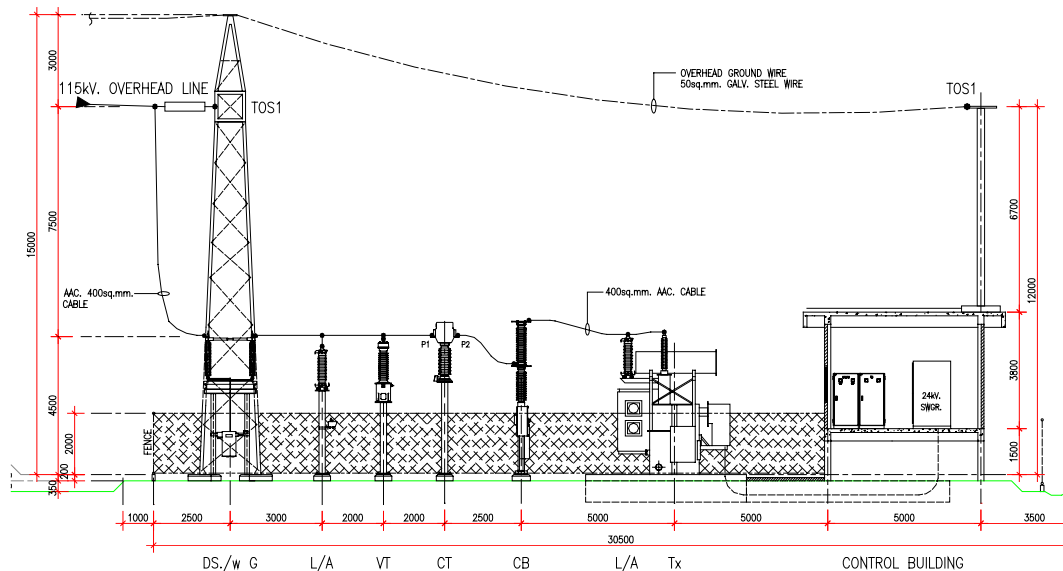
h_m = ความสูงของเสาหล่อฟ้า [m]

h_e = ความสูงของอุปกรณ์ [m]

ผลสรุป จากการคำนวณและตรวจสอบจากการเดินโค้งวงกลมรัศมี S จะได้ระยะพื้นที่ปลอดภัยได้เส้นโค้ง มีระยะห่างจากเสาหล่อฟ้าที่ระยะ $r = 9.46$ เมตร และที่ระยะดังกล่าวอุปกรณ์สถานีไฟฟ้าที่มีระยะสูง 4.5 เมตรจะอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) แต่หากมี หม้อแปลงไฟฟ้ากำลังติดตั้งอยู่ห่างออกจาก Take off ที่ติดตั้งที่ระยะ 14.0 เมตร จะไม่มีความปลอดภัยจากการถูกฟ้าผ่า เพราะอยู่นอกพื้นที่ปลอดภัย ดังนั้นถ้าเราเลือกที่จะใช้ระบบ High Mast Air Terminal เราจะต้องมี

การติดตั้งเพิ่มอีกฝั่งและตรวจสอบรายการคำนวณเพิ่มอีกครั้ง เพื่อสร้างพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) ให้ครอบคลุมสถานีไฟฟ้าทั้งหมด

ตัวอย่าง 2 การคำนวณจากรูปที่ 6 เป็น 115/22 kV. สถานีไฟฟ้าอุตสาหกรรมที่มีความสูงของตัวล่อฟ้าในรูปแบบสายดินล่อฟ้า (Overhead Ground Wire; OHGW.) โดยมีความสูงที่ติดตั้ง OHGW. ให้สูง $h_m = 15.0$ เมตร และมีตัวสายตัวนำขนาด 400 Sq.mm. สูงของอุปกรณ์ ตัวที่สูงที่สุดในระบบคือ Power Circuit breaker มี $h_e = 5.2$ เมตร โดยระบบมีค่า BIL = 550 kV. มีอุปกรณ์สถานีไฟฟ้าที่ติดตั้งรวมอาคารควบคุม (Major Equipment & Control Building) ที่ต้องการตรวจสอบว่ามีความปลอดภัยจากการถูกฟ้าผ่าหรือไม่ ขนาดพื้นที่ 5.0 X 30.00 เมตร

รูปที่ 6 แสดงสถานีไฟฟ้าแรงสูงที่มีระบบป้องกันฟ้าผ่า โดยใช้สายดินล่อฟ้า ติดตั้งระหว่าง Take off Str.

ค่าเสิร์จอิมพีแดนซ์ (Surge Impedance)

$$Z_s = 60 \ln \frac{2h_{av}}{r} = 60 \ln \frac{2 \times 5.2}{0.0636} = 305.82 \Omega$$

ค่ากระแสฟ้าผ่า (Lightning Current)

$$I_s = \frac{\text{impluse Flashover (+)}}{\text{Surge impedance}} = \frac{(BIL)}{\frac{Z_s}{2}} = \frac{550}{\frac{305.82}{2}} = 3.6 \text{ kA}$$

ค่ากระแสฟ้าผ่าวิกฤต (Critical Lightning Current)

$$I_{sc} = 1.1 I_s = 1.1 \times 3.6 = 3.96 \text{ kA}$$

ค่าระยะฟ้าผ่า (Striking Distance)

$$S = 8.5kI_{sc}^{2/3} = 8.5 * 1.0 * 3.96^{2/3} = 21.28 \text{ m.}$$

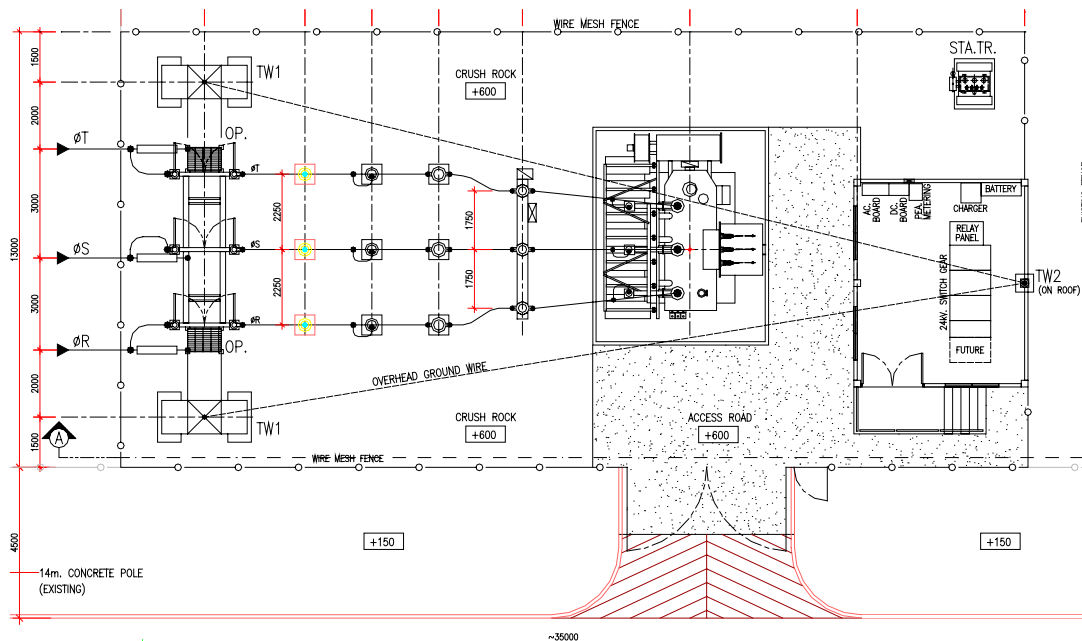
สามารถคำนวณหาค่า r ที่มีความสูงของอุปกรณ์ h_e ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} r &= \sqrt{S^2 - (S - h_m)^2} - \sqrt{S^2 - (S - h_e)^2} \\ &= \sqrt{21.28^2 - (21.28 - 15.0)^2} - \sqrt{21.28^2 - (21.28 - 5.2)^2} \\ &= 20.33 - 13.94 = 6.39 \text{ m.} \end{aligned}$$

โดยที่ r = รัศมีของพื้นที่ที่ถูกป้องกัน (m)

h_m = ความสูงของสายดินล่อฟ้า [m]

h_e = ความสูงของอุปกรณ์ [m]

ผลสรุป จากการคำนวณและตรวจสอบจากการเดินโค้งวงกลมรัศมี S จะได้ระยะพื้นที่ปลอดภัยได้เส้นโค้ง มีระยะห่างจากเสาล่อฟ้าที่ระยะ $r = 6.39$ เมตร และที่ระยะดังกล่าวอุปกรณ์สถานีไฟฟ้าที่มีระยะสูง 5.2 เมตรจะอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) แต่หากมี อุปกรณ์ที่ติดตั้ง ซึ่งสูงกว่า 5.2 เมตร จะไม่มีความปลอดภัยจากการถูกฟ้าผ่าเพราะอยู่นอกพื้นที่ปลอดภัย ดังนั้นถ้าเราเลือกที่จะใช้ระบบ Overhead Ground Wire (OHGW.) เราจะต้องมีการติดตั้งเพิ่มอีก 1 เส้น และตรวจสอบรายการคำนวณเพิ่มอีกครั้ง เพื่อสร้างพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) ให้ครอบคลุมสถานีไฟฟ้าทั้งหมด

จะเห็นว่าปรากฏการฟ้าผ่า มีอัตราอย่างยิ่งต่อระบบไฟฟ้าและสิ่งมีชีวิต ดังนั้นในการออกแบบสถานีไฟฟ้าจึงต้องมีการคำนึงถึงอันตรายดังกล่าว ในตอนที่ 6.2 จะเป็นตอนที่กล่าวถึงการใช้วิธีการป้องกันภัยจากการเกิดฟ้าผ่าลงบนสถานีไฟฟ้าแรงสูง ด้วยวิธีที่ดีที่สุดในการออกแบบ แต่ทั้งนี้หากการออกแบบดังกล่าวไม่สามารถป้องกันการเกิดฟ้าผ่าได้ในบางประเภท เรายังมีระบบป้องกันอุปกรณ์สถานีไฟฟ้าอีกระบบคือ ตัวรีดแอมป์และกับดักเสิร์จ (Surge Arrester) โดยติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันเข้ากับอุปกรณ์ที่ต้องการได้รับการป้องกัน

ขอขอบคุณผู้ร่วมในการเสนอบทความและเอกสารอ้างอิง

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สำรวย สังข์สะอาด อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมไฟฟ้าแรงสูง
2. นายชัชวาล เฉลิมวัฒน์ชัย วิศวกรระดับ 8 กองวิศวกรรมสถานีไฟฟ้าแรงสูง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

- เอกสารอ้างอิง
1. **Consultants Handbook “Recommendations for the Protection of Structures against Lightning”**, Furse A member of the Thomas Robinson Group PLC.
  2. **ANSI / IEEE Std.80-1986; "Guide for Safety in AC Substation Grounding"**, IEEE-John & Son, New York , August 1986
-